

نقش اطلاع‌رسانی در تجارت

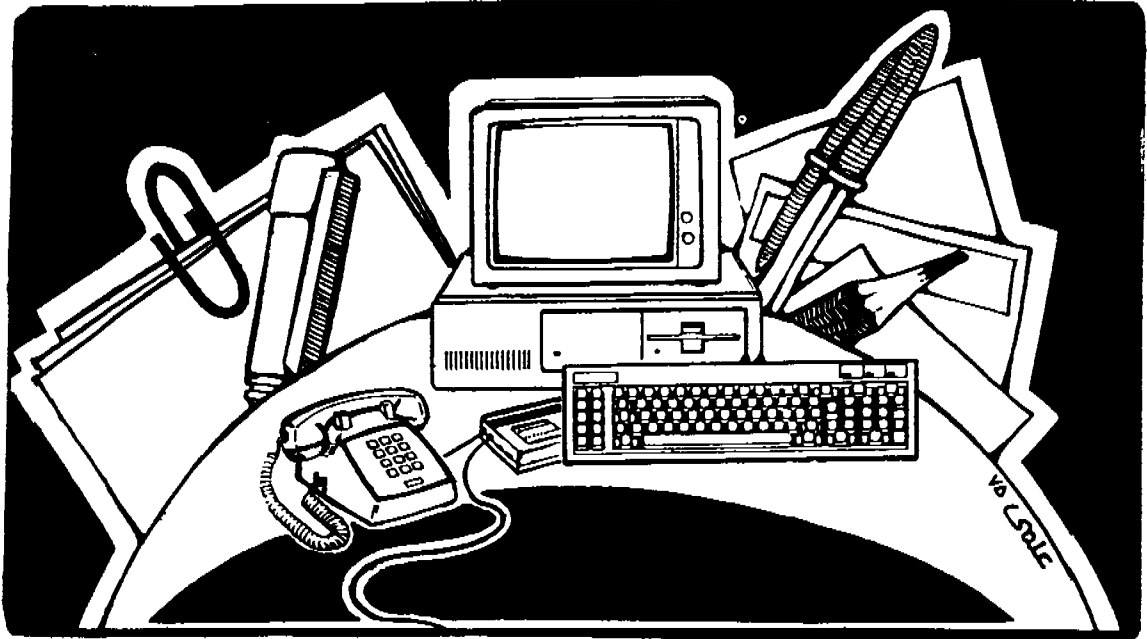
اشاره:

اطلاعات در دنیای کنونی تجارت جهانی که با رقابت فشرده و تنگاتنگ غول‌های تجاری همراه است، نقش مؤثر و کارسازی دارد، به گونه‌ای که شریان حیات اقتصادی ملل جهان تلقی می‌شود. دسترسی به اطلاعات درست و به‌هنگام در سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و فعالیت‌های تجاری نقش کلیدی دارد و آن گروه از کشورها که به سیستم‌های رایانه‌ای مجهز می‌شوند، قادر هستند که از اطلاعات به‌موقع برای فعالیت‌های اقتصادی - تجاری خود به‌نحو مطلوب بهره‌گیرند و ضمن تداوم مسیر توسعه و رشد پایدار اقتصادی، سهم خود را در تجارت جهانی افزایش دهند.

جمهوری اسلامی ایران در دوران سازندگی، سرمایه‌گذاری‌های کلانی در ساختار اقتصاد کشور انجام داده و اکنون زمینه شکوفایی تولید (در بخش‌های مختلف) فراهم شده است. اما استفاده از ظرفیت‌های موجود و تداوم روند سرمایه‌گذاری - تولید - اشتغال، اکنون به افزایش سهم ایران در تجارت بین‌المللی بستگی دارد و حضور مؤثر در این عرصه نیز ابزارهای خاص خود را می‌طلبد. مؤسسه‌مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، وابسته به وزارت بازرگانی در سال‌های اخیر گام‌های اصلی در نوین‌سازی روش‌های کسب اطلاعات تجاری را با ایجاد شبکه آگاه‌گر بازرگانی برداشته است. با این وصف برای حضور مؤثر در صحنه‌های تجارت بین‌المللی، لازم است استفاده از این امکانات همه‌گیر شود و گسترش یابد. در این راستا نیز سمینارهای متعددی را برگزار نموده است. امید آنکه با برگزاری این سمینارها، دست‌اندرکاران تجارت بیش از پیش با خدمات نوین تجاری آشنا شده و شیوه‌های سنتی تجارت را کنار نهاده و به استفاده از شیوه‌های نوین رایانه‌ای روی آورند.

در این گزارش، مشروح گفت‌وگوی خبرنگار نشریه «بررسی‌های بازرگانی» با یکی از کارشناسان بازرگانی، به‌نظرتان می‌رسد.

نزدیک از طریق شبکه رایانه‌ای در دسترس بازرگانان قرار گیرد و به گونه‌ای که هر تاجر در هر نقطه از کشور با رایانه شخصی (PC) یک خط تلفن و «مودم» بتواند در هر نقطه‌ای که هست با شبکه اطلاعات بازرگانی ارتباط برقرار کند و از بانک‌های اطلاعاتی استفاده کند.

○ اگر در بحث تجاری در مسیر صحیح تلاش و حرکت نکنیم، چنبره اداری ممکن است حیات تجاری کشور را خفه کند.

وی در تشریح نقش اطلاعات گفت: اگر اطلاع متناسب برای عاملان اقتصادی فراهم نباشد، استفاده بهینه از عوامل صورت نمی‌گیرد. اسراف و اتلاف پیدا می‌شود، کارایی پایین می‌آید و از منابع به‌خوبی بهره گرفته نمی‌شود.

در بحث «توسعه اقتصادی» گفته می‌شود که اطلاع از امکانات، از عوامل لازم برای برنامه‌ریزی و استفاده بهینه از منابع است. در بحث پرچنجال اقتصاد سیاسی در اینکه عامل تعدیل یا توسعه، دولت باشد یا مکانیزم بازار، باز هم نقش اطلاع تعیین‌کننده است.

طرفداران نقش دولت در تعدیل و توسعه اقتصادی معتقدند که مکانیزم بازار ناکافی و ناکارآمد است و در شرایطی که بازار رقابت کامل وجود ندارند، مکانیزم بازار (عرضه و تقاضا) کفایت نمی‌کند. در مقابل طرفداران مکانیزم بازار با

به دنبال تصمیم کنفرانس تجارت و توسعه سازمان ملل (آنکتاد) برای کم کردن هزینه‌های تجاری، جمهوری اسلامی ایران تصمیم گرفت که نقطه تجاری خود را داشته باشد، اما با بوروکراسی تجاری کنونی، شاید رویایی به نظر برسد.

از نقطه نظر کارشناسی، چنانچه در مسیر صحیح تلاش و حرکت نکنیم، چنبره اداری ممکن است خدای ناکرده حیات تجاری کشور را خفه کند.

وی تصریح کرد که تمام ارگان‌های ذیربط باید تلاش کنند که کار در مسیر صحیحی حرکت کند و زمینه و فرصتی برای رکود و انجماد نماند.

○ با بوروکراسی تجاری کنونی که امضاهای متعدد لازم دارد، شاید نقطه تجاری ایران و تجارت زیر یک سقف، رویایی به نظر رسد.

وی در تشریح نقطه تجاری ایران گفت: منظور کاهش بوروکراسی تجاری و انجام تجارت در زیر یک سقف می‌باشد، به گونه‌ای که تاجر بتواند در یک محل همه اطلاعات تجاری رابه‌دست آورد، قرارداد ببندد و امور بیمه، حمل و گمرکی را انجام دهد و تجارت خود را در زیر یک سقف انجام بدهد. البته، با بوروکراسی تجاری کنونی که امضاهای متعدد لازم دارد شاید تجارت زیر یک سقف رویایی به نظر برسد.

خوشبین هستیم که «فرصت‌های تجاری» در آینده

وی با اشاره به نبود شرایط رقابت کامل در بازار و توزیع نابرابر اطلاعات بین عاملان اقتصادی، اظهار داشت: آنچه در واقعیت اقتصاد بیشترین فراوانی را دارد، «محدودیت اطلاعات» است و به لحاظ همین محدودیت، تعادل اقتصادی وجود ندارد یا پایدار نمی‌باشد و یا با عدم کارایی همراه است.

○ علت شکست مکانیزم بازار و دخالت دولت را باید در مسأله «اطلاع» ریشه‌یابی کرد.

در ارتباط با نقش محدودیت اطلاعات در کیفیت تولیدات و نحوه تعیین قیمت محصولات ذکر این نکته لازم است که هزینه کسب اطلاع و اعتبار اطلاع و نیز موضوع انفجار اطلاعات بسیار مهم و قابل بررسی است.

وی با اشاره به راه‌اندازی شبکه مرکز اطلاع‌رسانی وزارت بازرگانی در مراکز استانها اظهار داشت: در حال حاضر عاملان اقتصادی به اطلاعات به‌روز ثبت‌سفارش در واردات کشور، ثبت سفارش‌هایی که در وزارت بازرگانی می‌شود، اطلاعات مربوط به قانون و مقررات صادرات و واردات بخشنامه‌های مربوط به صادرات و واردات و دیگر بانک‌های اطلاعاتی داخلی و خارجی از طریق مراکز اطلاع‌رسانی دسترسی دارند. گزارش‌های مربوط به تمام کشورها و اطلاعات مربوط به شرکت‌های صاحب‌نام دنیا، در دسترس می‌باشد.

○ تجربه‌های گوناگون در دنیا نشان داده است که مسأله مالکیت آنقدر مهم نیست که مدیریت اهمیت دارد. با اعمال مدیریت انگیزشی، ارایه به‌هنگام اطلاعات و انعطاف‌پذیری در تصمیم‌گیری، دیگر مالکیت دولتی یا خصوصی فرق نمی‌کند.

وی گفت: مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی با امکان تماس مستقیم (on-line) که در مراکز اطلاع‌رسانی بازرگانی در اختیار دارد، قادر است از طریق «کامپیوسرو» و «اینترنت» ارتباط بازرگانان را با بیش از چهل نقطه تجاری در دنیا برقرار سازد تا فرصت‌های تجاری در خرید و فروش بین‌المللی در اختیارشان باشد. امکان دسترسی به تمام

تأکید بر اصلی‌ترین فایده این مکانیزم که تخصیص بهینه منابع است، می‌گویند نقص و شکست مختص مکانیزم بازار نیست، مگر دخالت دولت در امور خیلی کامل است. آنها افزودند: هنگامی که ارتباط مستقیم هزینه و نفع در مکانیزم مدیریت دولتی وجود ندارد، اتلاف‌ها و اسراف‌ها فراوان و تخصیص منابع نابهینه خواهد بود و در این زمینه شکست دولت در تخصیص بهینه منابع وجود دارد.

○ ضرورت اتخاذ «سیاست راهبردی (استراتژیک) تجاری» جدیدترین تصمیم در کلان برنامه‌گذاری تجاری، «تحلیل‌های تفصیلی و کاربردی مسایل اقتصادی» راه فایق آمدن بر مشکلات و استفاده بهینه از منابع کشور و «اطلاعات» ابزار برنامه‌ریزی استفاده بهینه از منابع است.

عمده‌ترین عامل در شکست مکانیزم بازار و مکانیزم مدیریت دولت، بحث اطلاع است. علت شکست مکانیزم بازار آن است که اطلاع به‌هنگام در اختیار عاملان اقتصادی نیست. ریشه‌یابی علت شکست دخالت دولت نیز نشان می‌دهد که مدیریت دولتی اطلاع لازم را از وضعیت اقتصادی یا شرایط اقتصادی به‌صورت به‌هنگام ندارد و علایم و نشانه‌های اقتصادی به‌موقع به تصمیم‌گیرندگان نمی‌رسد، زیرا رابطه دایم و متغیر اقتصادی و پروسه تصمیم‌گیری بسیار طولانی است و لذا درجه انعطاف‌پذیری بسیار پایین می‌باشد.

○ فرهنگ استفاده از روش‌های نوین تجاری با کمک اتاق‌های بازرگانی، ادارات بازرگانی، صنایع، جهاد، کشاورزی و... باید گسترش یابد.

وی تصریح کرد که حل مسأله در نحوه رساندن سریع به‌هنگام اطلاعات به تصمیم‌گیرندگان اقتصادی خلاصه می‌شود. در تجربه‌های متفاوت در دنیا معلوم شده است که مسأله مالکیت آن قدر مهم نیست که مسأله مدیریت اهمیت دارد. اگر در مدیریت، «مدیریت انگیزشی» پیگیری و عمل شود، اطلاعات به‌هنگام ارایه گردد و انعطاف‌پذیری در تصمیم ایجاد می‌شود. مالکیت دولتی یا خصوصی خیلی فرق نمی‌کند.

بازرگانی مورد استفاده قرار می‌گیرد، اطلاعات مربوط به ثبت سفارش واردات «به‌روز» می‌باشد.

کاستن هزینه‌های تجارت از طریق تسریع و تسهیل مبادله اطلاعات به صورت الکترونیکی میسر می‌باشد. با استفاده از نظام مبادله الکترونیکی اطلاعات (EDI)، هزینه مبادله ۲۵ درصد کاهش می‌یابد، در حالی که این هزینه‌ها بر اساس تخمین سازمان ملل ۱۰ درصد ارزش تجارت جهانی را تشکیل می‌دهد.

وی با اشاره به مشارکت فعال ایران در نظام بین‌المللی تبادل الکترونیکی اطلاعات گفت: عاملان اقتصادی در کشور به‌ویژه در زمینه صادرات به عضویت این نظام درآیند و از صرفه‌های اقتصادی ناشی از بهره‌گیری آن استفاده کنند تا قدرت رقابت محصولات صادراتی در بازارهای جهانی افزایش یابد.

وی همچنین گفت: بارکد (خط نماد) وسیله بسیار مفید و ارزانی است که اطلاعات را از تولیدکننده به مصرف‌کننده انتقال می‌دهد و نابرابری‌های مربوط به توزیع اطلاعات بین عوامل مختلف اقتصادی را کاهش می‌دهد.

مناقصه‌های بین‌المللی (به‌روز و به لحظه) وجود دارد. وی تصریح کرد که فرهنگ استفاده از روش‌های نوین تجاری با کمک اتاق‌های بازرگانی، ادارات بازرگانی، صنایع، جهاد، کشاورزی و... باید گسترش یابد. انحصار اطلاعات منشأ بسیاری از ثروت‌های بادآورده می‌باشد و اگر اطلاعات اقتصادی عمومیت پیدا کند، عاملان اقتصادی در رقابت با رقبای خارجی توان‌تر خواهند شد.

○ با استفاده از نظام مبادله الکترونیکی اطلاعات (EDI)، هزینه مبادله ۲۵ درصد کاهش می‌یابد، در حالی که این هزینه‌ها بر اساس تخمین سازمان ملل ۱۰ درصد ارزش تجارت جهانی را تشکیل می‌دهد.

در برنامه توسعه اقتصادی کشور، باید دید برونگر داشت و بر صادرات تأکید کرد. اما بدون دستیابی به اطلاعات اقتصادی جهان، امکان فعالیت در صادرات و واردات وجود ندارد. وی با اشاره به زیان‌های وارده بر اقتصاد کشور در اثر نداشتن اطلاعات گفت: یکی از محورهایی که در شبکه آگاه‌گر

